

Mededelingen

Portefeuillehouder: R.G. Boom

Betreft : Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht
Aan : Leden van de Commissie Fysiek domein
T.b.v. : Commissie van 29 maart 2023
Van : R.G. Boom
Behandelaar : Peter Vuijk
E-mail/telefoonnummer : p.vuijk@huizen.nl / 035-5281517
Datum : 15 februari 2023
Status : Ter kennisgeving

Graag wil ik u uitnodigen om deel te nemen aan een presentatie van Stichting Geopark Heuvelrug Vecht, op 29 maart 2023 vanaf 19.00 uur. De presentatie gaat vooraf aan de raadscommissievergadering van 29 maart a.s.

Aanleiding is het besluit van het college om een partnerverklaring te gaan ondertekenen, waarmee kenbaar wordt gemaakt dat onze gemeente achter het burgerinitiatief Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht staat en dat waar mogelijk zal ondersteunen.

Het burgerinitiatief Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht heeft de gemeenten in de regio en de provincies Noord-Holland en Utrecht gevraagd of zij een partnerverklaring willen tekenen.

Toelichting

Er zijn in de wereld zijn 169 door de Unesco erkende Geoparken in 44 landen. Voordelen zijn o.a. behoud en recreatieve en economische voordelen vanwege bekendheid van een gebied als Geopark.

Wat is een geopark?

Een Geopark is een landschap van wereldniveau met unieke aardkundige, culturele, historische en ecologische waarden. Het is een landschap waarin gewoond, gewerkt en gerecreëerd wordt met steden, dorpen en infrastructuur, met veel landschapsschoon en cultureel erfgoed, dat toegankelijk en interessant is. Anders gezegd: een Geopark is een gebied met een sterke regionale identiteit die is afgeleid van haar natuurlijke en culturele kenmerken. De ontstaansgeschiedenis (geologie en geomorfologie) en de natuur, in combinatie met culturele en regionale tradities en ontwikkelingen vormen de ingrediënten voor een duurzame ontwikkeling ervan. De samenstelling, opbouw en reliëfkenmerken van de ondergrond beïnvloeden in hoge mate de gebruiks- en belevingswaarden van onze leefomgeving. Deze zogenaamde geostructuur beïnvloedt de maatschappelijke betekenis en kwaliteit van onze leefomgeving. Belangrijke geostructuren verdienen daarom bescherming. Dit kan gerealiseerd worden in zogenaamde Geoparken: landschapshistorisch interessante gebieden waarvan de geowetenschappelijke betekenis als bijzonder wordt beschouwd en de aanwezigheid van reliëf en veel opgaand groen borg staat voor een grote belevingswaarde.

Doel van een Geopark

Het doel van een Geopark is niet alleen de geologie of aardkundige waarden veilig te stellen, maar ook de cultuurhistorische ontwikkelingen. Het gaat daarbij ook om het verhaal, de ontstaansgeschiedenis naar boven te halen en uit te dragen, opdat bewoners en bezoekers meer daarvan kunnen zien en beleven. Mede hierdoor draagt de status Geopark bij aan de identiteit, bekendheid en aantrekkelijkheid van het gebied, ook voor toeristen (“de michelinster voor een gebied” (een betrokken gedeputeerde)). Het kwalificeren van aardkundig waardevolle gebieden als Geoparken is aantrekkelijk omdat daarmee de bescherming van kenmerkende kwaliteiten wordt nagestreefd.

De status Geopark

De status van een Geopark beoogt: - de geodiversiteit te beschermen; - de geologische geschiedenis in relatie tot de natuur en het culturele erfgoed te vertellen en - de duurzame economische ontwikkeling te ondersteunen. De toekenning van de status Geopark voegt, ten opzichte van de toekenning als Nationaal Landschap of Park, vooral toe dat hiermee, naast de zorg voor de natuur, ook de ontstaansgeschiedenis en de bijzondere aardkundige en landschapshistorische waarden expliciet worden erkend en zoveel mogelijk behouden blijven. Als een gebied voor beide statussen in aanmerking komt versterken de statussen elkaar en daarmee hun betekenis. De erkenning en toekenning van de status Geopark aan een regio betekent in principe geen nieuwe juridische status voor dat gebied. Het is vooral en met name de toekenning van een kwalificatie aan de regio, waarbij bestaande wet- en regelgeving doorgaans voldoende is. Het is vooral de erkenning van de combinatie van een aantal unieke waarden, met name de aardkundige, ecologische en cultuur-historische waarden, en het beschikbaar en bekend maken daarvan. De aanwijzing van een gebied als Geopark voegt niets extra's toe aan beschermingsmaatregelen. Wel zullen eventuele veranderingen van het grondgebruik in overeenstemming moeten zijn met bestaande wet- en regelgeving van rijk, provincies en gemeenten.

De status van UNESCO Global Geopark wordt steeds gegeven voor een periode van vier jaar.

Bij een Geopark is wel draagvlak nodig bij overheden, maar geen (eind)verantwoordelijkheid. Er is geen vereiste uit Unesco voor een apart beschermingsregime. Wel wordt uitgegaan dat de beschreven waarden al enige bescherming hebben.

Initiatief Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

Ook in Gooi en Vechtstreek is een burgerinitiatief ontstaan voor de status van Geopark. Eerst vanuit de stuwwal, later is de focus meer gelegd op het watersysteem en de invloed van de mens. Dit initiatief is door de Regio en provincie financieel ondersteund om het verder uit te werken. De adviseur van de Nederlandse Unescocommissie (Nederlands Forum Unesco Global Geoparks) heeft dit beoordeeld en, samengevat, geoordeeld dat deze thematiek kansrijk is, maar het gebied te klein. Daarna is het initiatief Gooi en Vecht samengegaan met een initiatief in Utrecht, samen het *Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht*. Het gebied bestrijkt de hele Heuvelrug, van Gooimeer tot Rijn, met de laaggelegen natte gebieden aan weerszijden (Vechtstreek, Kromme Rijnstreek en Eemland).

Partnerverklaring

De Stichting Heuvelrug Gooi en Vecht heeft gevraagd aan de gemeenten en de regio om het initiatief te ondersteunen door ondertekening van een partnerverklaring, luidend: "Als Partner staat mijn Gemeente / Organisatie achter het burgerinitiatief Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht en zal dat waar mogelijk ondersteunen." Ruim 40 organisaties hebben deze verklaring ondertekend, waaronder Goois Natuurreservaat, Natuurmonumenten en het Waterschap AGV.

Regionaal hebben de betrokken portefeuillehouders afgesproken om een positieve grondhouding te hebben tegenover dit initiatief en hebben dit ook gedeeld met de provincie. In onze regio heeft gemeente Laren de verklaring ondertekend en verder verschillende gemeentes in de provincie Utrecht.

Belangrijkste afweging is uiteraard of de regiogemeenten positief zijn over het verkrijgen van de Geoparkstatus en achter de organisatie staan die hier verantwoordelijk voor wordt.

Kanttekening

De provincies Utrecht en Noord-Holland hebben eind 2022 besloten de ambitie om tot de Unesco status te komen *niet* te steunen; de meerwaarde die GS verwachten, weegt niet op tegen de inspanningen (i.c. menskracht en middelen).

Zie bijgevoegde brief, verzonden aan alle gemeenten en waterschappen in het gebied.

Argumenten voor ondertekening partnerverklaring

- Zoals hierboven toegelicht kan een Geoparkstatus bijdragen aan bewustwording en waardering van de kwaliteiten van het gebied.
- Het initiatief vanuit partijen in het gebied ('van onderop') is te waarderen.
- Draagvlak van de diverse overheden is nodig om de Unesco status te bereiken.
- Aan de ondertekening van deze partnerverklaring kleven geen financiële of juridische consequenties; er is geen overheidsverantwoordelijkheid zoals bij een werelderfgoed.
- Hoewel momenteel kennelijk het draagvlak bij de provincies vooralsnog onvoldoende is, blijft de wens van de Stichting Geopark om uiteindelijk tot een Geopark te komen springlevend. Wat nu niet lukt kan later wellicht wel en de Stichting zal zich hiervoor blijven inzetten.

Tegen deze achtergrond verdient dit sympathieke initiatief dan ook onze steun en heeft het college het besluit genomen om de partnerverklaring te ondertekenen.

Zie voor meer achtergrondinformatie de website van de Stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht:

[Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht aardkundig cultureel juweel \(geopark-heuvelrug.nl\)](https://geopark-heuvelrug.nl)

Bijlagen:

- Brief van de Stichting Heuvelrug Gooi en Vecht d.d. 7 april 2021 met de model partnerverklaring
- Brief GS provincie NH aan college gemeente Huizen dd 16 december 2022

7 april 2021

Geacht bestuur Regio Gooi en Vechtstreek,

Bij deze nodigen wij u, en daarmee alle gemeenten in uw regio, graag uit Partner te worden van het burgerinitiatief Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht. U kunt dat doen door bijgaande Partnerverklaring te ondertekenen, waarmee u aangeeft achter de doelstelling van het Geopark te staan en dat waar mogelijk te steunen.

Een gebied kan de Unesco-kwalificatie Geopark toegekend krijgen als het bijzonder genoeg is voor wat betreft het ontstaan en de aanwezige aardkundige, ecologische en cultuurhistorische waarden. Met Unesco is het burgerinitiatief Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht van mening dat het gebied zo rijk is aan al deze waarden dat het kansrijk is om deze kwalificatie toegekend te krijgen. Tot op heden is er 1 Unesco Geopark in Nederland: De Hondsrug, en 1 in voorbereiding: Geopark Scheldedelta.

Het gebied bestrijkt de hele Heuvelrug, van Gooimeer tot Rijn, met de laaggelegen natte gebieden aan weerszijden (Vechtstreek, Kromme Rijnstreek en Eemland) in totaal ca. 100.000 ha. De begrenzing van het gebied is vooral ingegeven door de waterhuishoudkundige samenhang van de stuwwal en de laaggelegen gebieden. Juist die waterhuishouding - en hoe de mens daar mee om is gegaan en gaat – maakt het gebied uniek en vormt een hoofdthema in het verhaal dat het Geopark boven tafel brengt en verspreidt. Dat is ook de reden dat we graag de (gemeenten in de) Regio Gooi en Vechtstreek meer bij het initiatief betrekken.

Eerder mocht 1 van de 2 voorlopers van het Geopark, te weten initiatief Geopark Gooi en Vecht, reeds financiële steun van u ontvangen (52.500,- euro voor 2016 - 2018). Ruim een jaar geleden, op 1 januari 2020, zijn de 2 voorlopers samengevoegd tot Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht.

De stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht heeft een bestuur, o.l.v. ondergetekende, met - naast betrokken burgers - als bestuursleden o.a. de directeur-rentemeester van het Goois Natuurreservaat, Karin Kos. Onze Raad van Advies gaat m.i.v. 1 januari aanstaande verder als Strategisch Beraad, met als voorzitter burgemeester van Rhenen, Hans van der Pas. De burgemeester van Laren, Nanning Mol, maakt ook deel uit van dit Beraad.

Aan de ondertekening van deze Partner verklaring zitten geen juridische noch financiële consequenties. Inmiddels hebben meer dan 40 organisaties de Partnerverklaring ondertekend, waaronder de gemeenten Zeist, Rhenen en Utrechtse Heuvelrug. Maar ook bijvoorbeeld Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

Uiteraard te allen tijde gaarne bereid tot nadere toelichting en/of het beantwoorden van vragen.

Bij voorbaat dank,

hartelijke groeten,

Marc Hofstra,
voorzitter stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht
neem eens een kijkje op www.geoparkhgv.nl

Geopark

Heuvelrug Gooi en Vecht

Correspondentieadres:
Biltseweg 4a
3735 MC Bosch en Duin
Nederland
geoparkhgv@gmail.com
KvK 68712243
RSIN 857558845
Bank NL62 RABO 0322 0867 60

Partnerverklaring Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

Hierbij meld ik mij / mijn bedrijf / mijn organisatie aan als Partner aan bij stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht.

Als Partner sta ik / staat mijn bedrijf / Gemeente / Provincie / Organisatie achter het burgerinitiatief Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht en zal dat waar mogelijk ondersteunen.

Naam / Bedrijf / Gemeente / Provincie / Organisatie:

Naam:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Handtekening:

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Burgemeester en Wethouders van de
gemeente Huizen
Graaf Wichman 10
1276 KB HUIZEN

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M. Vos

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235143119

geanonimiseerd@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Besluit initiatief stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

Verzenddatum

16 DEC. 2022

Geacht college,

Kenmerk

1940593/1940639

de provincie Noord-Holland heeft in de afgelopen jaren regelmatig contact gehad met de Stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht. De stichting heeft hierbij de ambitie uitgesproken om de Utrechtse Heuvelrug en brede randzones daarvan en een aanzienlijk deel van het stuwwallengebied van het Gooi te laten benoemen tot UNESCO Global Geopark. Een ambitieus en bijzonder plan voor dit unieke, historische gebied. Om de ambitie van de stichting te realiseren, is steun van de provincies Utrecht en Noord-Holland én van de betrokken waterschappen en gemeenten nodig.

Uw kenmerk

In samenwerking met de provincie Utrecht heeft de provincie Noord-Holland veel informatie verzameld over wat de consequenties zouden zijn van de UNESCO Global Geopark status. Op basis van deze informatie heeft ons college besloten de ambitie om tot deze status te komen niet te steunen. In deze brief leggen wij graag uit hoe en waarom wij tot deze beslissing zijn gekomen.

De status UNESCO Global Geopark zou internationale aandacht en erkenning voor de bijzondere aardkundige kwaliteiten van het gebied bieden. Tegelijkertijd stelt een UNESCO-traject en -status ook verschillende eisen aan het gebied en daarmee aan de provincies, gemeenten en waterschappen, die goed meegewogen moeten worden. De meerwaarde die wij verwachten, weegt niet op tegen de inspanningen.

Ook uw gemeente/waterschap zal in meer of mindere mate contact hebben gehad met de stichting. Wij vonden het belangrijk om in ons besluit mee te wegen hoe u tegen de status UNESCO Global Geopark aankijkt. Om dit in beeld te krijgen hebben de provincies Noord-Holland en Utrecht een ambtelijke (juli) en een bestuurlijke (september) bijeenkomst georganiseerd. Ook zijn er schriftelijke reacties van waterschappen en gemeenten ontvangen. Bij de gemeenten en waterschappen zien wij veel sympathie voor en interesse in de stichting, maar zeer beperkte bereidheid er ook menskracht en middelen in te investeren. Een deel van de gemeenten en alle inliggende waterschappen heeft steun voor het initiatief uitgesproken, maar er is ook een groot aantal gemeenten dat de ambitie van het Geopark niet

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

steunt of er geen interesse in heeft. Ook als er steun is voor het initiatief, bijvoorbeeld blijkend uit het ondertekenen van de partnerovereenkomst, lijken waterschappen en gemeenten niet (automatisch) bereid structureel personele inzet en middelen ter beschikking te willen stellen. Dit gebrek aan breed gedragen steun hebben wij meegewogen in ons besluit.

Wij waarderen de inspanningen van de stichting zeer. Er is een groot netwerk opgebouwd. Er zijn waardevolle producten neergezet, zoals boekjes, ontdekkaarten en een goed gevulde website. Wij hopen dat de dynamiek van de stichting, ondanks dit voor hen teleurstellende bericht, in stand zal blijven.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

geanonimiseerd

geanonimiseerd

~~provinciesecretaris~~

voorzitter

R.M. Bergkamp

A.Th.H. van Dijk